

inſerto priuilegio, nihilominus tamen dicendum eſt, quod per clauſulas generales Hic pro expreſſis habentes, ſeu etiam ſi de his oporteret fieri expreſſa mentio, vel De verbo ad verbum, cenſeri debent reuocata, nam alioquin, cum hæc priuilegia in factò conſiſtant, & Papa non habeat de his omnibus memoriam, impoſſibile eſſet, quod de omnibus huiusmodi priuilegijs mentionem faceret de verbo ad verbum; atq; ita nunquam poſſet ea reuocare, & ſic illius poteſtas diminueretur, quòd eſt omnino abſurdum, nam vnus Pontifex non poteſt ligare manus alterius Pontificis, qui eadem, quam ipſe, habet auctoritatem, cap. Innotuit. §. Quamuis, de elect. Et expedit aliquandò priuilegium mutare, declarare, reuocare. cap. Alma mater, de ſent. excomm. in 6. cap. Statuti, de ſcript. eod. lib. cap. Ad conditorem, de verb. ſignif. ext. lo. XXII. Quare vniuerſaliter dicendum eſt, quòd per verba quantumuis generalia, ſi conſtet de mente Pontificis, quòd effeciter reuocare intendat, poſſunt reuocari quæcumque priuilegia. Ita Rodriq. tom. 2. quaſt. regul. q. 67. art. 8. & tom. 1. q. 9. art. 6. Caſarib. ver. Priuilegia, tit. Sequuntur quadam quaſtiones, q. 1. Felin. in cap. Nonnulli, de ſcript. nu. 6. quaſt. illa verba. Pro expreſſis habentes, æquivalent reali expreſſioni.

136 Nota 2. pro terminorum intelligentia, quòd iſta vocabula tributum, vectigal, gabella, telonium, & loquendo de ijs in genere, important publicam exactionem debitam Principibus, ſiue Communitatibus. In ſpecie autem vnumquodque habet ſuum particularem differentiam. Vectigal enim eſt pretium, quod pro rebus vectis ſoluitur, & eſt idem quod guidagium, quod nihil eſt aliud, quam id, quòd datur pro ducatu per terram alieui, vt ſecuritus vadant. Et hoc etiam dicitur telonium, quòd à graeco nomine ductum idem eſt quod vectigal, ſeu gabella, vel duana. Itaque vectigal, guidagium, telonium, gabella, duana ſunt idem. Penſio eſt pretium vſus rei locabilis, quæ ſi ſoluatur priuata perſona, dicitur priuata; ſi Principi, vel Communitati, dicitur publica. Cenfus eſt quadam penſio, quæ de prouentibus ſoluitur. Tributum eſt cenſus, qui datur de proprio ſolo Principi, vel Communitati. Itaque penſio, cenſus, tributum, quando ſunt publica, idem ſunt. Talia vero, præſtantia, impoſitio, collecta idem etiam ſunt, & quodlibet horum eſt ſumma, quæ Princeps, vel Communitas exigit portionaliter ad totam ſubſtantiam ciuiſumque. Angaria autem, & perangaria eſt iniuſta compulſio, ſiue coactio ad aliquid ſoluendum, vel faciendum; ſeu angaria eſt obsequium perſonale, & reale, proprijs ſcilicet ſumptibus præſtitum. Munus aliquando ſumitur pro dono; aliquando pro officio, vel honore, aliquando vero ſumitur pro eo, quod necellarò ſubimus lege, vel imperio. Ita Syl. ver. Gabella. 1. per totum. Rodriq. tom. 2. quaſt. regul. q. 67. art. 1.

137 Nota 3. quòd diſputant Doctores, an eccleſiaſtici ſint exempti à ſolutione gabellarum iure diuino, an vero ſolum humano, hinc inde ſunt opinionēs. Rem ex proſeſſo tractant Cened. collect. 37. Rodriq. tom. 2. quaſt. regul. q. 62. art. 2. Couarr. pract. quaſt. cap. 3. 1. lo. Med. Cod. De reſtit. quaſt. 15. Mol. tom. 1. de iuſt. tract. 2. diſp. 31. & eſſe humano iure tenentur. Abbas in cap. Non minus, de immunit. Eccleſ. nu. 17. Fel. & alij multi apud Couarr. loco cit. num. 1. exemptos eſſe iure diuino defendunt. Hic id diſcutere meum non eſt ſcío ſolum, quòd in iure canonico, cap. Quamquam, de cenſ. in 6. §. Cum igitur, hæc habet Bonifacius V. I. I. Cum igitur Eccleſia, eccleſiaſticaque perſona, ac res ipſarum, non ſolum iure humano, quinimò, & diuino, à ſecularium perſonarum exactionibus ſint immunes. Et in Trid. ſeſſ. 25. c. 20. de reſorm. habetur. Eccleſia, & perſonarum eccleſiaſticarum immunitatem Dei ordinatione, & canonicis ſanctionibus conſtitutam.

138 Nota 4. quòd impoſtiones eccleſiaſtici, ac illorum bonis gabellas, tallias, vt ctigalia, & alia onera, ſeu

ab illis exigentes, aut ſi impoſita à ſponte dantibus recipientes, ſunt ipſo factò excommunicati per bullam Cænæ, §. 18. Pro cuius explicatione vide Scortiam in ſelec. bull. theor. 427. Nald. in ſum. verbo Bulla Cænæ, num. 57. & alios dictam bullam exponentes. Similem excommunicationem habes in ca. Quamquam. Et in Clem. vlt. de cenſ. iubentur Epifcopi publicare excommunicationes à iure latas contra exigentes nomine proprio, vel alieno ab eccleſiaſtici vectigalia, &c. Quòd ſi Epifcopi negligentes ſint in talibus excommunicationibus publicandis, poſſunt puniri præna arbitraria. Menoch. lib. 2. de arbit. caſu 556.

139 Aduerto autem breuiter, quòd ad incurrendam dictam excommunicationem bullæ Cænæ requiritur, vt illarum impoſitio ſit expreſſe facta quòd ab eccleſiaſtici, vbi verò in impoſitione gabellarum nulla facta eſſet mentio eccleſiaſticorum, & exactores exigent in diſtincte, tam à laicis, quam à Clericis, tunc dicti exactores incurrerent excommunicationem cap. Quamquam, quæ non eſt referata, vt Nauar. lib. 3. conſil. de cenſ. conſil. 6. nu. 8. Ita Quaranta in ſum. bull. verbo Vectigal, verſu Vt autem exigentes, pag. 635.

140 Aduerto etiam, quòd non ſemper à ſponte dantibus recipientes incidunt in dictam excommunicationem, ſed illi ſolum, qui ſi recipiunt, quando onera impoſita ſunt ipſis perſonis eccleſiaſtici, tunc enim ſolunt in apparentia ſponte quidem ſeſe, & in effectū ratione oneris impoſiti. Vnde ſequitur, quòd ſi in impoſitione onerum preſumit ſi, Clericos ad id non teneri, tunc ſi Clerici ſponte ſolunt, recipientes ab eis in hæc excommunicationem non incident, vt patet ex illis verbis bullæ Sic impoſita, etiam à ſponte dantibus recipiunt, vbi ſenſus illius particula Sic impoſita eſt, quòd, qui exigunt, aut recipiunt tributa ſi impoſita Clericis, hoc eſt, ita vt Clericos in impoſitione comprehendant, excommunicati ſunt.

141 Aduerto etiam, quòd hæc excommunicatio non procedit, quando eſſet facienda contributio pro aliquo extraordinario, quòd immediate ſpectaret etiam ad bona ipſorum eccleſiaſticorum, & quada m ratione naturali illis incumberet, veluti ſi ageretur de reficienda via penitus deſtructa, quæ extenderetur etiam per domos, & prædia ipſorum eccleſiaſticorum, propter quod eis ad ſua poſſeſſiones difficulte eſſet acceſſus, tunc tenerentur ad expenſas contribuere. Syl. verbo Immunitas 1. ſub num. 19. verſu Sunt tamen aliqua. Nauar. in man. cap. 27. num. 15. verſu Tertia quod. Tenentur etiam ſoluere, quando ſoluunt pro communi damno, ſeu periculo vitando. Panor. in cap. Non minus num. 20. de immunit. Eccl. Rodriq. in ſum. p. 2. cap. 73. conſil. 13. vt V. G. ad expellendos hoſtes vaſtantes territorium, in quo eccleſiaſtici habent multa prædia, ſeu ad eiciendos impetatos extrã Ciuitatem, quibus caſibus poſſunt cogi dicti eccleſiaſtici à ſuis Superioribus ad ſoluendum: non autem à Principibus ſecularibus, qui ſi compellerent, incurrerent in excommunicationem, iuxta cap. Non minus, & cap. Aduerſus, de immunit. Eccl. Sed quando talis caſus contingeret, deberet conſulti Romanus Pontifex. Et vbi tanta neceſſitas immineret, quòd non poſſet ſine aliorum ſcandalo, & periculo haberi prius recurſus ad Papam, ſiſſerent tunc deliberatio Epifcopi, & Clericorum, & Superiorum regularium, vnuiqueque pro ſua parte. Ita deſinit Gutier. lib. 1. pract. quaſt. q. 3. num. 6. Si autem Epifcopus, & Clerus, vel Regulares nolent in prædictis caſibus ſoluere contributiones pro rara, poſſet populus eorum Superiorem appellare; qui eos ad ſoluendum coget. Gutier. loco cit. num. 89.

142 Nota 5. quòd hoc priuilegium exemptionis à gabellis tranſit ad colonos, cum ſit reale. Abbas lib. 1. conſil. conſil. 9. verſu Ad ſecundum, & in cap. Ex parte, el 1. nu. 4. & 5. de decim. Zabai. in Clem. 1. de decim. q. 22. 23. & alij, quos citat Menoch. lib. 2. de arbit. caſu 562. num. 46. Sed extat bulla de exemptione generali Regularium Pij V. quæ incipit, Dum ad vbicq; quam re-